

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Милена Шушулова-Павлова, Нов български университет,
за дисертационния труд на **Джоу Зисай**
редовен докторант към Инструментален факултет,
Клавирна катедра на НМА,
с научен ръководител проф. д-р Даниела Андонова, на тема:
АСПЕКТИ НА КЛАВИРНИЯ СТИЛ В КИТАЙСКАТА МУЗИКА СЛЕД 1930 г.
АНАЛИТИЧНИ И ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ РАКУРСИ
за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
в професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство

Биографични данни

Джоу Зисай е роден на 26 ноември 1991 в град Нанчанг, провинция Джиангси в Китай. В периода 2008-2016 учи бакалавърска и магистърска степен в Музикалната консерватория в Съчуан, Китай, специалност *пиано*. Той е преподавател по пиано в университета *Jiaotong* в Източен Китай. От 2020 се обучава в докторска програма в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ в Клавирна катедра на Инструментален факултет с научен ръководител проф. д-р Даниела Андонова. През 2020 участва в петия клавирен фестивал в провинция Дзянси, Китай, и печели Първа награда в категория „солисти – университетски преподаватели“. По време на тригодишното обучение в докторската си програма в България реализира седем концертни участия, от които един солов рецитал: Празничният концерт „100 години НМА“ на студенти от клавирна катедра (28 май 2021); Докторантски клавирен концерт на Джоу Зисай, Джао Чаоян, Юске Хосака (20 април 2022); Концерт на студенти от клавирна катедра (17 май 2022); 53-ти Международен фестивал „Софийски музикални седмици“ – Концерт на докторанти на НМА (12 юни 2022); Докторантски концерт-матине на Джоу Зисай и Джао Чаоян (22 април 2023); Солов концерт на Джоу Зисай (27 април 2023); 54-ти Международен фестивал „Софийски музикални седмици“ – Концерт на докторанти на НМА (10 юни 2023).

Съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е обсъден и предложен за публична защита на заседание на „Клавирната катедра“. Разработката е с обем от 168 страници и съдържа: увод, 6 глави¹, заключение, приноси,

¹ **Глава I. Период на зараждане на клавирната музика в Китай (до 1919):** т.1. Навлизане на инструмента клавикорд в Китай. т.2. Навлизане на съвременно пиано в Китай. т.3. Ранният етап в образованието по пианото в Китай. т.4. Пионерите от ранния период на клавирната музика в Китай. т.5. Творчество в ранния етап на китайската клавирна музика. т.5.1. Джао Юенжън (1892-1982).

Глава II. Развитието на китайската клавирна музика в периода 1919-1937: т.1. Създаването на професионални музикални учебни заведения за обучението по пиано. т.2. Композитори и пианисти в периода 1919-1937. т.3. Китайското музикално творчество за пиано 1919-1937. т.3.1. Музикалното творчество през 20-те години на XX век. т.3.1.1. Сяо Йоумей, „Нов танц с дъгоцветни одежди от пера“, 1923. т.3.2. Клавирният съпровод на китайските художествени песни, като преход към създаването на клавирната музика. т.3.2.1. Цин Джу (1893-1959); т.3.2.2. Джао Юенжън (1892-1982). т.3.2.3. Хуан Дзъ (1904-1938). т.3.3. Китайските стилни фолклорни характеристики в клавирното творчество през 30-те години на XX век. т.3.3.1. За приноса на Александър Черепнин за създаването на солови клавирни произведения. т.3.3.2. Хе Лютин, „Флейтата на пастира“, 1934. т.3.3.3. Създаването на други произведения за пиано с китайска стилистика.

Глава III. Стагнацията на китайската клавирна музика в периода 1937-1949: т.1. Музикално творчество. т.1.1. Дзян Уън-йе (1910-1983). т.1.2. Сан Тун (1923-2011). т.1.3. Цю Уей (1917-2002).

Глава IV. Възход на клавирното изкуство в Китай в периода 1949-1966: т.1. Новото поколение китайски пианисти на международната музикална сцена. т.2. Творчество за пиано. т.2.1. Дин Шандъ (1911-1995). т.2.2. Сан Тун, „Седем миниатюри по вътрешномонголски фолклорни теми“, 1952. т.2.3. Чън Пейсюн, „Продавачът“, 1952. т.2.4. Ду Минсин, „Танц на морските растения“, 1959.

Глава V. Превратно развитието на китайската клавирна музика в периода 1966-1976: т.1. Китайската „културна“ революция 1966-1977. т.2. „Легендата за червения фенер“ от Ин Чъндзун, 1969. т.3. Появата на концерта за пиано „Жълтата река“. т.4. Адаптацията като основна част от китайското клавирно творчество в периода 1966-1977. т.4.1. Адаптации на „образцови творби“. т.4.1.1. Ду Минсин, Сюита за пиано „Червената армия на девиците“, 1975. т.4.2. Солови адаптации за пиано по традиционни класически китайски инструментални произведения. т.4.2.1. Чу Уанхуа, „Лунно отражение в извора“, 1972. т.4.2.2. Уан Дзиенджун, „Сто птици отдават почит на птицата Феникс“, 1973. т.4.2.3. Уан Дзиенджун, „Три пъти за сливовите цветове“, 1973. т.4.2.4. Ли Инхай, „Флейти и барабани по залез“, 1972. т.4.3. Клавирни адаптации

библиография (9 книги, 8 дисертации по темата, 6 сайта и 1 партитура, предимно на китайски език, което е ценно). Приложени са над 60 музикални примера.

Точно формулирани цели и задачи на дисертацията

Обект на изследването на труда е клавирното изкуство на Китай в историческа подредба. **Предмет** на изследването е пресечната точка на западната клавирна култура с традиционната музика на Китай и инструментариума, които в симбиоза поставят началото и развитието на клавирната музика и клавирната методика в страната. **Цел** на изследването е да се анализират 33 произведения от 27 композитора от различни периоди в историята на Китай, които да станат основа за последващи научни и изпълнителски активности в Китай и извън страната. Дисертантът си е поставил амбициозни задачи и заедно с научния си ръководител постига чудесни резултати, които подробно са описани в приносите на дисертацията. **Основните методи** на работа са историческо изследване, проучване на документи, сравнителен анализ и емпирично обобщение. Дисертацията се фокусира по-детайлно върху представителни китайски клавирни произведения от три различни периода в развитието на клавирната музика в Китай: „Флейтата на пастира“ (1934), „Танц на водните растения“ (1959) и „Пролетен танц“ (1980). С навлизането в 80-те години на XX век академичната дейност и изследователските активности в областта на музикалната теория набират скорост. Вследствие на това в Китай започва да се наблюдава безпрецедентен „бум“ в теоретичните изследвания на изкуството на клавирните изпълнения и професионалното преподаване, като се публикуват голям брой академични сборници, изследователски монографии, материали за техническо обучение, журнали за клавирно изкуство и много други.

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Изкуството на западната клавирна музиката е дълбоко вкоренено във фундамента на китайската музика още от деня на навлизането му в Китай. Въпреки, че модернизмът не е изконна част от китайския музикален пейзаж, силната способност на традиционната китайска музикална култура да усвоява и интегрира нови елементи позволява на клавирната музика да стане по-важна част от китайското инструментално музикално изкуство. Китайската клавирна музикална композиция се превръща в пресечна точка на сливането на източните и западните музикални култури. Дисертационният труд представя историята и развитието на китайското клавирно изкуство на български език, което може да обогати културния обмен и сътрудничеството между България и Китай. То ще даде възможност за по-цялостен поглед върху развитието му. Но вероятно ще е добре този труд да бъде издаден и на китайски и на английски езици. Китайското клавирно изкуство преживява множество превратности и ни показва, че не е задължително изкуството да е в крак с политическото и икономическото развитие, то е богато на характеристики и винаги в духа на времето си. Както в Европа Ренесансът води до безпрецедентен просперитет на клавирното изкуство, така в Китай политиката на реформи и отвореност (въведена в края на 70-те години на XX в.) спомага за появата на разнообразно клавирното изкуство. В наши дни развитието на клавирното изкуство се е превърнало във важна част от „меката сила“ на културата в страната и в различните региони. В анализите на клавирните произведения дисертантът изтъква връзката между съвременната класическа музика със старинните китайски инструменти и старинните ладове от китайския фолклор. Дисертационният труд може да бъде полезен за ползване като теоретична литература от ученици, студенти, от клавирни педагози, както и от музиколози. Анализираните музикални изразни средства и интерпретационни ракурси помагат в практиката на изпълнители и педагози за овладяване на значителен репертоар от съвременната китайска клавирна музика.

за пиано по мелодии на народно или авторско творчество. т.4.3.1. Уан Дзиенджун, „Червени цветове посред алени планини“, 1973.

Глава VI. Разцвет на китайската клавирна музика в периода от 1976 до наши дни: т.1. Предпоставки за разцвет. т.2. Китай и чуждестранният обмен в областта на клавирната музика. т.3. Съвременното клавирно творчество в периода след 1980. т.3.1. Чу Уанхуа, „Синдзянско капричио“, 1978. т.3.2. Уан Лисан, „Другата планина“, 1980. т.3.3. Тан Дун, „Спомен за осем акварелни картини“, 1978. т.3.4. Сун Ицян, „Пролетен танц“, 1980. т.4. Модернизмът в китайската клавирна музика. т.4.1. Луо Джункан, „Взимам на лотос в река Шъдзян“, 1979. т.4.2. Чън И, „Дуо-йе“, 1984. т.5. Иновативни клавирни творби, чрез които се създава самобитна модерна система и стил. Джао Сяошън, „Тайдзи“, 1987.

Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература

В дисертационния труд е изследвано развитието на китайското клавирно творчество. В Първа глава са разгледани историческите предпоставки за развитието на клавирното изкуство в Китай в периода до 1919. Направени са анализи на произведения от композитора Джао Юенжън. Във Втора глава е проследен периода до 1937. Тогава са създадени висшите учебни заведения в Китай и се зараждат педагогическата и изпълнителската школи. Анализирани е дейността на над 15 композитора и пианисти, като са проследени музикалните изразни средства на над 10 клавирни творби. В Трета глава е изследвано времето от 1937 до 1949, в който период се отбелязва стагнация в китайската култура. Разгледано е творчеството на композиторите Дзян Уън-йе, Сан Тун и Цю Уей. Четвърта глава разглежда периода на първия възход на развитието на музикалното изкуство в Китай в годините 1949 – 1966, с възобновяването и развитието на музикалното образование в Китай. Направени са анализи на произведения от Дин Шандъ, Сан Тун, Чън Пейсюн и Ду Минсин. В Пета глава е разгледан един много драматичен период от китайската история: китайската „културна“ революция от 1966 до 1976. Въпреки трудната обстановка тогава също са създадени шедьоври на клавирната музика. Създава се интересен творчески феномен, уникален в световен мащаб: композиторски процес, в който участва колектив от няколко композитора. Така е създаден концерта за пиано и оркестър „Жълтата река“ (Yellow river), емблематичен за китайската музика. В Шеста глава са изследвани произведения от композиторите Чу Уанхуа, Уан Лисан, Тан Дун, Сун Ицян, Луо Джункан, Чън И и Джао Сяошън, които са пример за ново възраждане на музикалното развитие в периода от 1976 до наши дни.

Коректност при цитирането на представителен брой автори

Джоу Зисай е коректен в своите цитирания. Използва за основа достатъчна библиография (предимно от китайски източници), върху която е изградил и доказал своята теза.

Приноси на дисертационния труд

1. В анализите на клавирните произведения е изтъкната връзката между съвременната класическа музика и старинните инструменти (гуцин, суона, ерху, люгня и др.), както и със старинните ладове от китайския фолклор (различните видове пентатоника), което е принос и към изследванията на музикологията.
2. Класифицирани са групи от съвременни китайски композитори и произведения, свързани с композиционните техники и похвати на модернизма в музиката (структурализъм, футуризм, кубизъм, дванадесеттонова музика, секвенциална музика, „рандъм“ музика), наречени в Китай с термина *синчао*.
3. Дисертационният труд представя историята и развитието на китайското клавирно изкуство на български език, което може да обогати културния обмен и сътрудничеството между България и Китай.
4. Дисертацията представя и анализира голям брой китайски композитори и клавирни произведения, които могат да послужат като основа за изучаване на китайската клавирна музика както в Китай, така и в България и в други страни.
5. Дисертацията се фокусира по-детайлно върху представителни китайски клавирни произведения от три различни етапа в развитието на клавирната музика в Китай: „Флейтата на пастира“ (1934), „Танц на водните растения“ (1959) и „Пролетен танц“ (1980).

Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд.

Авторефератът отговаря на дисертацията.

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава)

Не познавам докторанта. Но от текста му личи амбициозен, трудолюбив и сериозен професионалист, за което го поздравявам. Ще бъде полезен в страната си и особено извън нея. Поздравявам и неговия научен ръководител – проф. д-р Даниела Андонова

Публикации по темата на дисертационния труд

Докторантът има достатъчно публикации върху темата:

1. **Зисай, Джоу.** *Музикален стил и изразни средства на клавирната пиеса „Флейтата на пастира“ от Хе Лутинг.* В: сб. „Докторантски четения“ на НМА, 2022.
2. **Зисай, Джоу.** *Специфики на музикалния език на клавирната пиеса „Пролетен танц“ от Сун Ицян.* В: Галерия на думите, 2023. ISSN 2534-8973
3. **Зисай, Джоу.** *Изразни средства и изпълнителски аспекти на клавирната пиеса „Танц на водните растения“ от Ду Минсин.* В: Галерия на думите, 2023. ISSN 2534-8973

В заключение на това СТАНОВИЩЕ ще завърша със следната оценка:

Дейността на докторанта отговаря на наукометричните показатели за придобиване на образователната и научни степен „доктор“, според Закона за развитието на академичния състав на Република България.

Дисертационният труд на **Джоу Зисай**, докторант в НМА – София, с научен ръководител: проф. д-р Даниела Андонова на тема: АСПЕКТИ НА КЛАВИРНИЯ СТИЛ В КИТАЙСКАТА МУЗИКА СЛЕД 1930 г. АНАЛИТИЧНИ И ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ РАКУРСИ, заедно с носените от него приноси с научни и приложни качества, както публикациите му, смятам достатъчни, за да дам своята убедителна положителна оценка и да предложа на уважаемото научното жури **да присъди образователната и научна степен „доктор“** по професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство, на **Джоу Зисай**, според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

22.07.2023, София
Проф. д-р Милена Шушулова-Павлова